

Kratochvíle a Rožmberkové

Zámek Kratochvíle byl vystavěn v druhé polovině 16. století jako místo reprezentace, zábavy, odpočinku a lovu.

Dnes se nachází v Jihočeském kraji, nedaleko města Netolic.

Zámek byl vybudován Vilémem z Rožmberka, nejstarším pravnukem Ondřeje II. z Rožmberka, kterému zde patřil původní selský dvorec jménem Leptáč.

Vilém z Rožmberka dvorec Leptáč přejmenoval na Kratochvíli a na místě dvorce nechal vystavět novou vilu ve stylu italských manýristických vil.

Ve svých sebereprezentativních aktivitách se snažil napodobit habsburskou propagandu a sice císaře Maxmiliána II, který dal rovněž vybudovat vilu Neugebäude právě podle manýristických římských vil.

Architektem Viléma z Rožmberka se stal roku 1583 Baltassar Maggi z Arogn. Stavba pokračovala až do roku 1589.

Zámek je obklopen zdí s baštami, v průčelí s hospodářskými stavbami, kaplí a vstupní věží. Zahrada je od vily oddělena vodním příkopem.

Reliéfní výzdobu patra vily a zámecké kaple, provedl v letech 1588-1589 italský štukatér Antonio Malana. Autorem malířských prací na zámku z roku 1589 je Georg Widman.

Přízemí vily, které je ve stejné výši, jako okolní zahrada, bylo tématem své výzdoby úzce propojeno s přírodním řádem. O patro výše se pak nacházel nadřazený prostor s výzdobou mocenské symboliky.

Právě štuková a fresková výzdoba je pro Kratochvíli charakteristická. Ukazuje na fenomén reprezentace velmožů prostřednictvím symbolů, alegorií a mytologických námětů.

Již od raného novověku existovala tato nutnost kolektivní reprezentace prostřednictvím symbolů. Vladaři se ztotožňovali s antickými bohy, aby tak ukázali na své ctnosti a tak i pevné ukotvení ve stavovské společnosti.

Během významných slavností Rožmberkové prováděli své hosty po rezidenci a prostřednictvím symbolických výjevů, poukazovali na svou osobu.

Onu sebereprezentaci a kontinuitu antických a rytířských ctností, vyzdvihoval jak Vilém z Rožmberka, tak po jeho smrti i Vilémův bratr Petr Vok z Rožmberka.

Příběhy ve formě mýtů v sobě skrývají řadu metafor a přirovnání, těmito rafinovanými přirovnáváními na sebe majitelé Kratochvíle upozorňovali.

Každý z motivů měl určitou roli. Jednalo se o propagandu vladaře a ovlivňování pozorovatele.

Je třeba klást si i otázku, jak rozuměli a zda rozuměli návštěvníci Kratochvíle těmto symbolům.

Symbolické komunikaci by měl rozumět, jak zadavatel, tak i ten komu je dílo (symbol) prezentováno, tedy návštěvník rezidence.

Cílem našeho projektu je zaměřit se právě na otázku emblematické a pokusit se jí zprostředkovat široké veřejnosti. Vytvořit odbornou publikaci o zámku Kratochvíle a jejím dědictví.

Uvědomuji si, že o Kratochvíli již bylo sepsáno mnoho kvalitních monografií, a proto je zbytečné snažit se o další.

Věříme však, že tato publikace bude přínosem a to díky spolupráci několika odborníků na její tvorbu.

Bude se jednat o odborníky z různých vědních disciplín. Publikace tak bude vytvořena, jak z pohledu historika umění, tak bude obohacena o pohled sociologa, emblematické či polytologa, pedagoga.

Rádi bychom, aby byla tato publikace zaměřena na symboliku jednotlivých štuk a nástěných maleb v Kratochvíli, proto bude nutná studie kulturní antropologie a etnologie.

Vznikne tak kniha, která dosavadní poznatky propojí neboť na problematiku bude pohlíženo z různých úhlů zaměření.

Tato práce bude výchozím bodem pro další rozvoj projektu a tím je prohlídková činnost.

Stejně jako Rožmberkové prováděli své hosty a poukazovali tak na svůj rod a osobu, chceme i my dnešním hostům Kratochvíle zprostředkovat, srozumitelným výkladem, velkých osobností rodu Rožmberků.

Prohlídkovou práci na zámku Kratochvíle chceme uzpůsobit na míru jednotlivým skupinám návštěvníků. Ať již se bude jednat o malé děti, nebo středoškoláky, umělecké školy, či návštěvy široké veřejnosti. Rádi bychom se maximálně přiblížili všem skupinám, aby došlo k propojení a porozumění velkolepého odkazu, jaký do zámku Kratochvíle vložili poslední Rožmberkové.

Předpokládáme, že publikaci sepiší dva historici umění, studenti minimálně magisterského cyklu. Ideálně by se mělo jednat o studenty, kteří se již tomuto tématu věnovali.

Při svém bádání budou v úzké spolupráci s již uvedenými odborníky jiných vědních disciplín.

Kunsthistorici budou sumarizovat dosavadní literaturu týkající se zámku Kratochvíle a Rožmberků, se zaměřením především na štukovou a freskovou výzdobu a jejich interpretaci.

Kniha by měla být hotová během prvního roku od započetí projektu.

Uvědomujeme si úzkalí, která mohou nastat při vícečlenné spolupráci, avšak připouštíme si i výhody, které tato spolupráce může přinést.

Z této publikace poté bude čerpat čtyřčlenný tým průvodců, kteří na základě této práce vytvoří (každý jeden) stručný, avšak výstižný materiál, návod zacílený na určitou skupinu, které by se věnovali. Právě oni budou chodit ve šlépějích Rožmberků a interpretovat jejich odkaz, avšak způsobem přijatelným pro danou skupinu návštěvníků.

Výhodou bude i možnost na Kratochvíli provázet dvě skupiny najednou, aniž by se potkaly nebo rušily. Průvodci mohou začínat jinými trasami. Například děti začnou v zahradě a poté budou postupovat dál.

Další výhodu spatřujeme v zapojení absolventů vysokých škol a jejich integraci do umělecko historického světa. Průvodci mohou být právě studenti zaměřeni na raný novověk. Budou se dobře orientovat v tomto umělecko historickém období. Dále budou v prostředí, kde mohou své téma rozvíjet a především budou připraveni na reakce a dotazy návštěvníků.

Tento projekt zahrnuje i kulturní doprovodný program.

Jak známo, zámek o němž hovoříme, sloužil ke „*kratochvílím*“ a takovou myšlenku bychom chtěli zachovat.

V letních měsících zde budou probíhat „vkusné“ slavnosti v zámeckých zahradách, samozřejmě šetrně a úctyhodně k danému prostředí.

Těmito slavnostmi se pokusíme ilustrovat dobový život na šlechtickém sídle raného novověku.

Rádi bychom pořádali divadelní představení, na kterých se budou podílet, jak pozvaná kočovná divadla, tak i místní základní umělecká škola, neboť chceme zapojit i místní obyvatele.

Dále zde budou pořádány koncerty, rytířské turnaje v dobových kostýmech apod.

S Kratochvílí a „*kratochvílením*“ se rozloučíme na konci sezony závěrečnou slavností. Doprovodný kulturní program je úctyhodným rozloučením se se zámek Kratochvíle a zároveň pozvánkou na příští sezónu.

Závěrem bychom rády uvedly, že pro vytvoření projektu se zaměřením na publikaci, prohlídkovou aktivitou zacílenou na různé skupiny návštěvníků, nás motivovala skutečnost toho, co zámek Kratochvíle představuje.

Kratochvíle je velkým kulturním dědictvím, o které je třeba pečovat a na které je třeba poukazovat.

Úctyhodná štukatérská práce, stejně tak i fresky s alegorickými a mytologickými náměty nás vedly k přesvědčení, že ono dědictví je obtížné náležitě ocenit neznámeli kontex a neznámeli způsob, jak správně interpretovat, zprostředkovat ono bohatství.

Proto vnímáme význam a smysl tohoto projektu.

Literatura

ACKERMAN, James Sloss, The Villa. Forma and Ideology of Country Houses, London 1995.

BIRGIT, Emich, Bildlichkeit und Intermedialität in der Frühen Neuzeit. Eine interdisziplinäre Spurensuche, ZHF 35, 2008, s. 31-56.

BŮŽEK, Václav, Alchymie v každodenním životě vrchních komorních služebníků Rudolfa II., in: Ivo Purš – Vladimír Karpenko (edd.), Alchymie a Rudolf II. Hledání tajemství přírody ve střední Evropě v 16. a 17. století, Praha 2011, s. 647-654.

BŮŽEK, Václav, Aristokratický dvůr a rezidenční město (Český Krumlov mezi 16. až 18. stoletím), in: Václav Bůžek (ed.), Život na dvorech barokní šlechty (1600-1750), České Budějovice 1996 (= OH 5), s. 365-397.

BŮŽEK, Václav, Paměť v heraldické výzdobě předmětů hmotné kultury šlechtických sídel 16. a 17. století, in: Václav Bůžek – Pavel Král (edd.), Paměť urozenosti, Praha 2007, s. 37-57.

BŮŽEK, Václav, Zrcadlo ctností, bohů a rozkoší. Sebe prezentace Ferdinanda Tyrolského v rytířských kratochvích, Studia Rudolphina 6, 2006, s. 45-58.

BŮŽEK, Václav – JAKUBEC, Ondřej, Kratochvíle posledních Rožmberků, Praha 2012.

BŮŽEK, Václav – JAKUBEC, Ondřej – KRÁL, Pavel, Jan Zrinský ze Serynu. Životní příběh synovce posledních Rožmberků, Praha 2009.

DAVIS, Aeron, Political communication and social theory, New York 2010.

DÜLMEN, Richard van, Historická antropologie. Vývoj, problémy, úkoly, Praha 2002.

JAKUBEC, Ondřej, Jako křesťanští rytíři. Šlechtické reprezentace v pozdně renesančních výzdobách, Dějiny a současnost 33, 2011, č. 4, s. 30-33.

JAKUBEC, Ondřej, Pozdně renesanční sídla rožmberských velmožů a jejich výzdoba, in: Václav Bůžek a kol., Světy posledních Rožmberků, Praha 2011, s. 231-252.

JAKUBEC, Ondřej, Renesanční epitaf v průsečíku historických disciplín a jeho vypovídací možnosti, ČČH 111, 2013, s. 66-100.

JAKUBEC, Ondřej, Renesanční epitafy v českých zemích a jejich "konfesionalita", in: Epigraphica & sepulcralia III. Sborník příspěvků ze zasedání k problematice sepulkrálních památek, pořádaných Ústavem dějin umění AV ČR, v.v.i., v letech 2008-2010, Praha 2011, s. 163-193.

KINDLMANN, Petr, Ctnosti římských vladařů na rožmberském dvoře v 16. století, in: Historie 2011. Sborník prací z celostátní studentské vědecké konference historie 2011, Opava 2012, s. 205-224.

KINDLMANN, Petr, Římské motivy v sebe prezentaci renesančního velmože. Symbolická výzdoba ve Zlatém sále letohrádku Kratochvíle, České Budějovice 2010 (Bakalářská práce).

KINDELMANN, Petr, Antické motivy ve světě posledních Rožmberků, České Budějovice, 2013 (Diplomová práce).

KLEISNER, Tomáš, Medals of Petr Vok of Rožmberk, Studia Rudolphina 7, 2007, s. 125- 131.

KRČÁLOVÁ, Jarmila, Grafika a naše renesanční nástěnná malba, Umění 10, 1962, s. 276-282.

KRČÁLOVÁ, Jarmila, Renesanční stavby Baltassara Maggiho v Čechách a na Moravě, Praha: Academia, 1986, s. 31 - 32.

KROUPA, Jiří, Vila – ideál a historická skutečnost, in: Jana Máchalová (ed.), Příběhy slavných italských vil, Praha 2009, s. 16-25.

LEJSKOVÁ-MATYÁŠOVÁ, Milada, Výjevy z římské historie v prostředí české renesance, Umění 8, 1960, s. 287-299.

PÁNEK, Jaroslav, Poslední Rožmberkové. Velmoži české renesance, Praha 1989.